

菩薩品第四

§ 49

tatra bhagavān maitreyam bodhisatvam āmantrayate
 त ए न ग व श भ इ र्य व ल ल स द म अ म श य त
 sma : gaccha tvam maitreya vimalakīrter licchaver
 श : ग क त व भ इ र्य व ल ल स द म अ म श य त
 glānapariprcchakah/
 ग ल न प र प र क ह /

maitreyo 'py āha : naham bhagavan utsahe tasya
 भ इ र्य 'प्य श द : न क न ग व श उ त श द न श
 satpuruṣasya glānapariprcchako gantum/ tat kasmād
 म श द न श स श ग ल न प र प र क ह ग ा न म / त ए न क श द
 dhetoḥ/abhijānāmy aham bhagavan : ekasmin sama-
 य ए / श ज न न श श श द न ग व श : ए क श द भ इ क ए
 ye samtuṣitena devaputreṇa sārdham tuṣitakāyikaiś
 य श म त श द न व ए प र त ए न श द न ध य ए क ए
 ca devaputraih sārdham dharmyām kathām kathayāmi
 ए न व ए प र ए क ए न श द न ध य ए क ए
 yad idam bodhisatvānām mahāsatvānām avivartyām
 ए न त ए न व ल ल स द म न म न न श द म न श द न
 bhūmim ārabhya/ tatra ca vimalakīrtir licchavis tam
 न श द म न श द / ए न व ल ल स द म न म न श द म न
 pradeśam upasamkrāntah/ sa mām etad avocata :
 ए न म न श द त प स न क ए / म न म न व ल ल स द ए :

於是佛告彌勒菩薩。汝行詣維摩詰問疾。彌勒白佛言。世尊。我不堪任詣彼問疾。所以者何。憶念我昔爲兜率天王及其眷屬。說不退轉地之行。時維摩詰來謂我言。

§ 50

tvam maitreya ekajātipratibaddho bhagavatā vyākṛto
 त्वम् मैत्रेय एकजातिप्रतिबद्धो भगवता व्याकृतो
 'nuttarāyām samyaksaṁbodhau/tat katamayasi maitreya
 'नुत्तरायाम् सम्यक्सम्बोधाउ/ तत् कतमयसि मैत्रेय
 jātyā vyākṛtaḥ, kim atītayā vanāgatayota pratyutpa-
 न्नतु व्याकृतः, किं अतीतया वनागतयो व्युत्प-
 nnayā/ tatra yatītā jātiḥ sā kṣīṇā, yapy anagatā
 थाय/ तत् यतीता रूपः स जीव, यथौ अनगता
 savy asamprāptā, pratyutpannāyāḥ sthitir nasti jāteḥ/
 मथौ असंप्राप्तौ, यथौ अथाः शुभे तत्त्वे रूपः/
 yathoktam bhagavatā : tathā hi tvam bhikṣah kṣaṇe
 अथ त्वम् भगवता : तथा हि त्वम् भिक्षाह क्षणे
 kṣaṇe jāyase jīryasi mriyase cyavase upapadyase
 जीव रूपम् शीर्षाः अथम् शुद्धम् उपपद्यासे
 ceti/ ajātitas ca niyāmāvkrāntih/ na cajātir
 अथ/ अजातिताः च नियामावक्रान्तिः/ न जातिर
 vyākriyate/ napy ajātir abhisambudhyate/
 व्याकृयते/ न अथ अजातिताः अभिसम्बुद्धयते/

彌勒。世尊授仁者記一生當得阿耨多羅三藐三菩提。爲用何生得受記乎。過去耶未來耶現在耶。若過去生過去生已滅。若未來生未來生未至。若現在生現在生無住。如佛所說。比丘汝今即時亦生亦老亦滅。若以無生得受記者。無生即是正位。於正位中亦無受記。亦無得阿耨多羅三藐三菩提。

§ 51

tat katham tvam maitreya vyākṛtas tathatotpādena
 तत् कथम् त्वम् मैत्रेय व्याकृतस तथतोत्पादेना

tathatānirodhena vā/ na ca tathatotpadyate na nirudhya-
तथा भृत्य एव एव तथा विद्यु-
te, na nirotsyate/ yā ca sarvasatvānām tathatā, yā ca
एव भृत्यान् एव सत्त्वस्त्रां तथा, एव एव
sarvadharmanām tathatā, saiva maitreyasyapi tathatā/ evam
सत्त्वप्रमाणं तथा, श्वर श्वर्यस्त्रियं तथा/ एवं
yadi tvam vyākṛtaḥ sarvasatvā api vyākṛtā bhavanti/ tat
यदि इति त्रिगः सत्त्वस्त्रां श्वर्यस्त्रियं एव एव-
kasmād dhetoh/ na hi tathatā dvayaprabhāvitā nānātvapra-
कश्चित् एव/ एव त्रिगः तथा विद्युत्यस्त्रियं एव एव-
bhāvitā/ tad yadā maitreyo bodhim abhisambhotsyate,
त्रिगः/ एव एव श्वर्यस्त्रियं एव एव एव
sarvasatvā api tasmin samaye tādrśīm eva bodhi-
सत्त्वस्त्रां श्वर्यस्त्रियं एव एव एव
m abhisambhotsyante/ tat kasmād dhetoh/ sarvasatvānubo-
म् श्वर्यस्त्रियं/ एव कश्चित् एव/ सत्त्वस्त्रां एव
dho hi bodhiḥ/yadā ca maitreyaḥ parinirvāsyati, sarva-
एव त्रिगः/ एव एव श्वर्यस्त्रियं परिवर्त्यस्त्रियं, सत्त्व-
satvā api tadā parinirvāsyanti/ tat kasmād dhetoh/
सत्त्वस्त्रां एव परिवर्त्यस्त्रियं/ एव कश्चित् एव/
na hy aparinirvṛtānām sarvasatvānām tathāgatāḥ pari-
एव एव एव परिवर्त्यस्त्रियं सत्त्वस्त्रां तथा एव परि-
nirvānti/ parinirvṛtāni te satvāni paśyanti nirvāṇapra-
वर्त्यस्त्रियं/ परिवर्त्यस्त्रियं एव सत्त्वस्त्रां परिवर्त्यस्त्रियं एव
kr̥tikāni/ tasmād iha maitreya mā etān devapu-
त्रियस्त्रियं/ एव कश्चित् एव श्वर्यस्त्रियं एव एव

trān ullāpaya mā visamvādaya/

त्रान् उल्लापय मा विमवादय/

云何彌勒受一生記乎。爲從如生得受記耶。爲從如滅得受記耶。若以如生得受記者如無有生。若以如滅得受記者如無有滅。一切衆生皆如也。一切法亦如也。衆聖賢亦如也。至於彌勒亦如也。若彌勒得受記者。一切衆生亦應受記。所以者何。夫如者不二不異。若彌勒得阿耨多羅三藐三菩提者。一切衆生皆亦應得。所以者何。一切衆生即菩提相。若彌勒得滅度者。一切衆生亦應滅度。所以者何。諸佛知一切衆生畢竟寂滅即涅槃相不復更滅。是故彌勒。無以此法誘諸天子。

§ 52

na bodhau kaścit pratiṣṭhate, na nivartate/ api tu
काले बोधाय प्रतिष्ठात, न निवर्तते/अपि तु
khalu punar maitreya yaiṣām devaputrāṇām bodhiparika-
गते भवते भैषज्यं अपि देवपुत्राणां बोधिपरिका-
lpanadr̥ṣṭis tām etām utsarjaya/
धर्मदृष्टिस्तम् एताम् उत्सर्जय/

na hi bodhiḥ kāyenabhisambudhyate, na cittena/vyupa-
कायेन बोधिः कायेन बहिर्भवति, न चित्तेन/व्युप-
śamo bodhiḥ sarvanimittānām, asamāropo bodhiḥ sarvā-
भिश्च बोधिः सर्वनिमित्तानाम्, समारोप्ते बोधिः सर्वा-
rambaṇānām, apracāro bodhiḥ sarvamanaskārāṇām,
सर्वमानानाम्, समारोप्ते बोधिः सर्वमनस्कारानाम्,
paricchedo bodhiḥ sarvadṛṣṭigatānām, vigamo bodhiḥ
परिक्षेत्रे बोधिः सर्वदृष्टिगतानाम्, विगमो बोधिः
sarvaparikalpānām, visamyogo bodhiḥ sarveñjitamanyasya-
सर्वपरिकल्पानाम्, विमयोगो बोधिः सर्वेन्जितमन्यस्या-

nditānām, anadhiṣṭhānaṁ bodhiḥ sarvapraṇidhānānām,
अ न अ मू, अ द ए ष ए व एः स द ए प ल ए व ए मू,
asaṅgapraveśo bodhiḥ sarvodgrahavigatā, sthitā bodhir
स स न प त ए व एः स द ए न द ए ग ए, अ ग व ए रु
dharmadhātusthāne, anugatā bodhis tathatāyām,
ए ए व ए र ए ए, स ए ग ए व ए मू ए ए ग ए मू,
pratiṣṭhitā bodhir bhūtakotyām, advayā bodhir mano-
प ल ए ग ए व ए रु ए ए ज ए मू, स ए य ए व ए रु म ए-
dharmavigatā, samā bodhir ākāśasamatayā, asamṛktā
ए ए ग ए, स म ए व ए स क ए स म ए ए, स स ए ग
bodhir utpādabhaṅgasthityanyathātvavigatā, parijñā bodhiḥ
व ए रु ए
sarvasatvacittacaritāśayānām, advārā bodhiḥ āya-
स द ए स ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए
tanānām, asamṛṣṭā bodhiḥ sarvavāsanānusamdhikleśa-
ग ए मू, स स ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए
vigatā, na deśasthā na pradeśasthā bodhiḥ sthānāsthā-
ए ए ग ए, ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए
nāmadheyamātram bodhis tac ca nāma nirīhakam,
ए म ए ए म ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए
nirātmikā bodhiḥ āyūhaniryūhavigatā, anākulā
ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए
bodhiḥ prakṛtipariśuddhā, prakāśā bodhiḥ svabhāvapari-
व एः ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए ए

śuddhā, anudgrahā bodhir adhyālambanavigatā, nirnānā-
 शुद्ध, अनुद्ग्रह बोधि अध्यालम्बनविगता, निरनाना-
 tvā bodhiḥ sarvadharmasamatāvabodhatvāt, anupamā
 त्वा बोधि सर्वधर्मसमातावबोधत्वात्, अनुपमा-
 bodhiḥ upamopanyāsavīgatāḥ, sūkṣmā bodhir duranu-
 बोधि उपमोपन्यासवीगताः, सूक्ष्म बोधि दुरानु-
 bodhatvāt, sarvatrānugatā bodhir ākāśasvabhāvatvāt/
 बोधत्वात्, सर्वत्रानुगता बोधि आकाशस्वभावत्वात्/
 मा ना साक्या कायेन वाचा चित्तेभिसम्बोद्धुम्/
 मा न नाम गथन रथ लक्षणानुसंधानम्/

實無發阿耨多羅三藐三菩提心者。亦無退者。彌勒當令此諸天子捨於分別菩提之見。所以者何。菩提者。不可以身得。不可以心得。寂滅是菩提。滅諸相故。不觀是菩提離諸緣故。不行是菩提無憶念故。斷是菩提捨諸見故。離是菩提離諸妄想故。障是菩提障諸願故。不入是菩提無貪著故。順是菩提順於如故。住是菩提住法性故。至是菩提至實際故。不二是菩提離意法故。等是菩提等虛空故。無爲是菩提無生住滅故。知是菩提了衆生心行故。不會是菩提諸入不會故。不合是菩提離煩惱習故。無處是菩提無形色故。假名是菩提名字空故。如化是菩提無取捨故。無亂是菩提常自靜故。善寂是菩提性清淨故。無取是菩提離攀緣故。無異是菩提諸法等故。無比是菩提無可喻故。微妙是菩提諸法難知故。

§ 53

iha bhagavan nirdeśe nirdiśyamāne tataḥ pariṣa-
 ओ द न ग द र उ ल द श ए ल द श ए न गः ध र म ए-
 do dvayor devaputraśatayor anutpattikeṣu dharmeṣu
 ऋ इ द र उ ल द श ए न ग द र म ए न गः ध र म ए
 ksāntipratilambho 'bhūt/ aham ca niśpratibhāno 'bhūvam/
 ऋ इ प ल ए न ग ' द र म / ऋ इ ए न ग ए न ग ' द र म /

tan naham bhagavan utsahe tasya satpuruṣasya glāna-
 त न ह म भगवन् उत्साहे तस्य सत्पुरुषस्य ग्लाना-
 pariprcchako gantum/
प्रतिपूछक गत्तम्/

世尊。維摩詰說是法時。二百天子得無生法忍。故我不任詣彼問疾。

§ 54

tatra bhagavān prabhāvyūham licchavikumāram
 त त्र भगवन् प्रभाव्युहं लिच्छविकुमारम्
 āmantrayate sma : gaccha tvam satpuruṣa vimalakī-
 ममत्तयः शः गच्छ त्वम् सत्पुरुष विमलकी-
 rter licchaver glānapariprcchakah/
त्तरु लिच्छवे ग्लानप्रतिपूछकः/
 prabhāvyūho 'py āha : naham bhagavan utsahe
 एव गत्तम् अहोः न ह म भगवन् उत्साहे
 tasya satpuruṣasya glānapariprcchako gantum/ tat
 तस्य सत्पुरुषस्य ग्लानप्रतिपूछक गत्तम्/ तत्
 kasmād dhetoh/abhijānāmy aham bhagavan : ekasmin
 कथम् अहोः/ अभिजानामि न ह म भगवन् : एकस्मिन्
 samaye bhagavan vaiśālyā mahānagaryā niṣkramāmi/
 समये भगवन् वैशाली महानगर्या निष्क्रमामि/
 vimalakīrtiś ca licchaviḥ praviśati/ so 'ham tam
 विमलकीर्तिः च लिच्छविः प्रविशति/ सो न ह तम्
 abhivādyaitam avocam : kutas tvam gr̄hapate
 अभिवाद्याइतम् अवोक्तम् : कुतस् त्वम् ग्रहपाते
 āgacchasīti/
अगच्छसीति/

sa mām evam āha : āgacchāmi bodhimāṇḍād
ස ම ම එ ට ම ස න : ස ග ක අ ඩ ත ම ම ද
iti/

ଓ ୮ /

tam aham etad avocam : bodhimāṇḍa iti
ତ ම ස න ම එ ට ම ස ත ට ම : ඩ ත ම ද ଓ ୯
kasyaitan nāma/
କ ස ය ප ත න ම /

sa mām etad avocat :

ස ම ම එ ට ම ස ත ට :

佛告光嚴童子。汝行詣維摩詰問疾。光嚴白佛言。世尊。我不堪任詣彼問疾。所以者何。憶念我昔出毘耶離大城。時維摩詰方入城。我即爲作禮而問言。居士從何所來。答我言。吾從道場來。我問道場者何所是。答曰。

§ 55

bodhimāṇḍa iti kulaputra āśayamaṇḍa eṣo
ବ ත ම ද ଓ ୯ କ ප ප ර ଟ ର ା ම ද ଏ ස ඥ
'kr̥trimatayā, prayogamaṇḍa eṣa ārambhottaraṇatayā,
'କ ର ତ ମ ච ଥ, ପ ର ଗ ම ද ଏ ଥ ଶ ର ଫ ନ ର ଠ,
adhyāśayamaṇḍa eṣa višeṣādhigamatayā, bodhicittama-
ଶ ର ଶ ଯ ම ද ଏ ଥ ଵ ର ଶ ଏ ම ච, ବ ත ම න ම -
ṇḍa eṣo 'sampramoṣaṇatayā,
ର ଏ ଏ 'ଶ ପ ଶ ଷ ଠ, ,

直心是道場無虛假故。發行是道場能辦事故。深心是道場增益功德故。菩提心是道場無錯謬故。

§ 56

dānamanḍa esa vipākāpratikāñkṣaṇatayā, śīlamanḍa
द न म णि ए ष विपाका प्रतिका न क्षण तया, शीला म णि
esa prañidhānaparipūraṇatayā, kṣāntimanaḍa esa
ए ष विर्या म णि परिपूरा न तया, क्षान्ति म णि ए ष^१
sarvasatvāpratihatacittatayā, vīryamaṇḍa eso 'viniva-
स द स त वा प्रति हता चित्त तया, वीर्या म णि ए ष 'विवि-
rtanatayā, dhyānamanḍa esa cittakarmaṇyatayā, prajñā-
प्र द ग तया, ध्यान म णि ए ष चित्त कर्मण य तया, प्रज्ञा-
manḍa esa pratyakṣadarśitayā,
म णि ए ष प्रत्यक्ष दर्शि तया,

布施是道場不望報故。持戒是道場得願具故。忍辱是道場於諸衆生心無礙故。精進
是道場不懈退故。禪定是道場心調柔故。智慧是道場現見諸法故。

§ 57

maitrīmaṇḍa esa sarvasatvasamacittatayā, karuṇā-
कुरुणी म णि ए ष स द स त वा स ा म णि तया, कुरुण-
manḍa esa khedasahiṣṇutayā, muditāmaṇḍa esa
म णि ए ष ख द स ा हि ष ण तया, मुदि ता म णि ए ष
dharmārāmaratiratayā, upekṣāmaṇḍa eso 'nunayapra-
प द भ रा म रा त रा तया, उ प क्षा म णि ए ष 'नु न या प्रा-
tighaprahāṇatayā,
त घ प रहा ण तया,

慈是道場等衆生故。悲是道場忍痛苦故。喜是道場悅樂法故。捨是道場憎愛斷故。

§ 58

abhijñāmaṇḍa esa ṣadabhibijñatayā, vimokṣamanda
अ ब ह ज ना म णि ए ष ष द अ ब ह ब ह ज ना तया, वि मोक्षा म णि

eso 'kalpanatayā, upāyamaṇḍa esa satvaparipāca-
 एष 'कल्पनात्, उपायमण्ड एष सत्वपरिपाचा-
 natayā, samgrahavastumaṇḍa esa sarvasatvasamgrahaṇata-
 नात्, संग्रहवस्तुमण्ड एष सत्त्वसत्त्वसंग्रहणात्-
 yā, śrutamaṇḍa esa pratipattisārakatvāt, nidhyaptima-
 नात्, श्रूतमण्ड एष प्रतिपत्तिसारकत्वात्, निध्याप्ति-
 मण्डa esa yoniśahpratyavekṣaṇatayā, bodhipakṣyadharma-
 णी एष अलभिष्ठुतवृत्तात्, विषयपञ्चाम्बि-
 maṇḍa esa samskṛtāsaṁskṛtotsarjanatayā, satyamaṇḍa
 मण्ड एष संकृतसंकृतशक्तिनात्, सकृतमण्ड
 esa sarvalokāvisamvādanatayā, pratītyasamutpādamaṇḍa
 एष सत्त्वावृत्तिसत्त्वनात्, प्रतीत्यसमुत्पादा-
 eso 'vidyāsravakṣayatayā yāvaj jarāmaraṇāsravakṣa-
 एष 'विज्ञानवृत्तात् यत्था जाग्रत्तावृत्तात्-
 yatayā, sarvakleśapraśamanamaṇḍa esa yathābhūtābhi-
 नात्, सत्त्वावृत्तात् यथा भूतात्-
 saṁbodhanatayā,
 संबोधनात्,

神通是道場成就六通故。解脱是道場能背捨故。方便是道場教化衆生故。四攝是道場攝衆生故。多聞是道場如聞行故。伏心是道場正觀諸法故。三十七品是道場捨有爲法故。諦是道場不誑世間故。緣起是道場無明乃至老死皆無盡故。諸煩惱是道場知如實故。

§ 59

sarvasatvamaṇḍa esa satvāsvabhāvatayā, sarvadharma-
 सत्त्वसत्त्वमण्ड एष सत्त्वसंज्ञेनात्, सत्त्वपञ्च-

maṇḍa esa śūnyatābhisaṁbodhanatayā, sarvamāranirghāta-
 म षु एष शून्यताभिसंबोधनतया, सर्वमारणिर्घाता-
 namaṇḍa eso 'calanatayā, traidhātukamaṇḍa esa prasthā-
 ए म षु एष 'वालनतया, ईद्वकम षु एष प्रस्थ-
 navigamanatayā, simhanādanadanavīryamaṇḍa eso
 एविगमनतया, सिंहनादनदनवीर्यम षु एष
 'bhītānutrāsanatayā, balavaiśāradyāvenīkasarvabuddhadha-
 'शीतानुत्रासनतया, बलवैशारद्यावेणीकसर्वबुद्धदह-
 rmamaṇḍa esa sarvato 'nupākruṣṭatvāt, traividyaavidyā-
 एशम षु एष सर्वतः 'पुपक्रुष्टत्वात्, ईति क्रुष्ट-
 maṇḍa esa niravaśeṣatvāt kleśānām, ekacittanira-
 म षु एष निरवशेषत्वात् लेशाम, एकचित्तनिरा-
 vašeṣasarvadharmanubodhamāṇḍa esa sarvajñajñānasamudā-
 तभिषमर्त्तवश्च एशम षु एष सर्वज्ञानं सम्पूर्ण-
 gamatvāt/
गमत्वा/

衆生是道場知無我故。一切法是道場知諸法空故。降摩是道場不傾動故。三界是道
 場無所趣故。師子吼是道場無所畏故。力無畏不共法是道場無諸過故。三明是道場
 無餘礙故。一念知一切法是道場成就一切智故。

§ 60

iti hi kulaputra yāvanto bodhisatvāḥ pāramitāpra-
 ऽति हि कुलपुत्र यावत् बोधिसत्त्वाः पारमिताप्रा-
 tisamyuktam satvaparipākapratisyuktam saddharma-parigraha-
 त्तिसम्युक्तम् सत्त्वपरिपाकप्रतिसम्युक्तम् सद्धर्मपरिग्रह-
 pratisamyuktam kuśalamūlapratisyuktam kramam utkṣipanti
 प्रतिसम्युक्तम् कुशलमूलप्रतिसम्युक्तम् क्रमम् उत्क्षिपति

nikṣipanti ca/ sarve te bodhimāṇḍād āgacchanti, buddha-
 निक्षिपति ए/ सर्वे ते बोधिमाण्डाद आगच्छन्ति, एव
 dharmebhya āgacchanti, buddhadharmeṣu ca pratiṣṭhante/
 धर्मेभ्या आगच्छन्ति, एव धर्मेषु च प्रतिष्ठान्ते/
 如是善男子。菩薩若應諸波羅密教化衆生。諸有所作舉足下足。當知皆從道場來住
 於佛法矣。

§ 61

iha bhagavan nirdeśe nirdiśyamāne pañcamātrair
 ତାଙ୍କ ନଗରୀ ଧର୍ମପାତ୍ର ଉତ୍ପଦିତମାତ୍ର ପରମାତ୍ମା
 devamanuṣyaśatair bodhāya cittāny utpāditāni/ aham
 ଦେଵମାତ୍ର ଶୁଣି ଯତ୍ଥ କିମ୍ବା ଉତ୍ପଦିତ / ମନ୍ଦ
 ca niśpratibhāno 'bhūvam/ tan naham bhagavan utsahe
 ଏ କିମ୍ବା ନାହାନ୍ତି ଯତ୍ଥ / ତାଙ୍କ ନଗରୀ ଉତ୍ପଦିତ
 tasya satpuruṣasya glānapariprcchako gantum/
 ତାଙ୍କ ସମ୍ମାନିଷମ୍ବୁଦ୍ଧିପରିପ୍ରେକ୍ଷକ ଗନ୍ତୁମ /

說是法時五百天人皆發阿耨多羅三藐三菩提心。故我不任詣彼問疾。

§ 62

tatra bhagavān jagatindharam bodhisatvam āmantra-
 ତରା ଭଗବାନ୍ ଜଗତିନ୍ଦରମ୍ ବୋଧିସତ୍ତବମ୍ ଆମନ୍ତ୍ର-
 yate sma : gaccha tvam jagatindhara vimalakīrter
 ଯତେ ଶ୍ମା : ଗଚ୍ଛ ତ୍ଵାମ୍ ଜଗତିନ୍ଦରା ବିମଳକିର୍ତ୍ତର
 licchaver glānapariprcchakah/
 ଲିଚ୍ଛାବେର ଗ୍ଲାନାପାରିପ୍ର୍ଚକାହ୍ /

jagatindharo 'py āha : naham bhagavan utsahe
 ଜାଗତିନ୍ଦହରୋ 'ପ୍ଯ ଆହା : ନାମ ବହାଵାନ ଉତସାହେ

tasya satpuruṣasya glānaparipr̄cchako gantum/ tat
 त श्य स पुरुष श्य ग्लानपरिप्रचको गन्तुम्/ तत्
 kasmād dhetoh/ abhijānāmy aham bhagavan : ekasmin
 क श्वस ए अ/ अ भजना क श्व मन् रुग द्वः : ए क श्व
 samaye svake vihāre viharāmi/ atha mārah pāpiyān
 समये स्वक विहारे विहारम्/ स थ म रुः प वीप द्व
 dvādaśabhir apsaraḥsahasraiḥ parivṛtaḥ śakraveṣena
 द्व दशभिर् स पराहस हस रुः प व रुः श क रवेषेना
 tūryasamgītisampravāditena yenaham tenopasamkramya
 तुर्यसमगीतसमप्रवादितेन येनाम् तेनोपसमक्रम्या
 mama pādau śirasā vanditvā saparivāro mām pura-
 म म प श्व श रुम् व दित् स परिव ारो म म पुरा-
 skṛtyaikānte 'sthāt/ tam enam aham jānāmi — śakra
 शृंत्वा इकांते 'स्थात्/ तम एनम् अहम् जानामि — शक्र
 esa devendra iti/
 ए ष द व द न् इ/

tam aham etad avocam : svāgatam te
 त म् अ हम् ए त अ वोकम् : श व ग त म् त
 kauśika, apramattena te bhavitavyam sarvakāmaratiṣu,
 कौशिक, अ प्रमत्ते त बहितव्यम् सरवकामरातिषु,
 anityapratyavekṣaṇābahulenattasāreṇa te bhavitavyam
 अ नियप्रत्यवेक्षणाबहुलेनात्तसारेण त बहितव्यम्
 kāyajīvitabhogebhyah/
 क य जीवि त ब होग ब्यः/

sa mām evam āha : pratīccha tvam satpuruṣa
 स म म् ए व म् अ ह : प्रतीच्छा त व म् स तपुरुषा

imāni dvādaśāpsaraḥsaḥasrāṇī mamantikāt, etās te
 ଓ ମର୍ଦ୍ଦ ଶକ୍ତିଭୁବନଶଳେ ମମତିକରୁ, ଏବାମୁ ଏ
 paricārikā bhavantām/
 ପରିଚାରକ କରାମ୍ଭୁ/

tam aham etad avocam : mā tvam kauṣi-
 ଏମୁ ମନମୁ ଏବାମୁ କରାମ୍ଭୁ : ମ ବୁ ହୁଅ-
 ka akalpikena vastunā śramaṇān sākyaputriyān
 କ ମନ୍ତ୍ରିକ ଏ ସୁନ ଶ୍ରମଣୀ ଶାକ୍ୟପୁତ୍ରୀ
 nimantraya, yathā na hy etā asmākaṁ kalpyanta iti/
 ନିମନ୍ତ୍ରୟ, ଯଥ ଏ ହୁ ଏବା ମନ୍ତ୍ରକ କରୁଥୁ ଓ ତୁ/

佛告持世菩薩。汝行詣維摩詰問疾。持世白佛言。世尊。我不堪任詣彼問疾。所以者何。憶念我昔住於靜室。時。魔波旬從萬二千天女。狀如帝釋鼓樂絃歌來詣我所。與其眷屬稽首我足。合掌恭敬於一面立。我意謂是帝釋。而語之言。善來橋尸迦。雖福應有不當自恣。當觀五欲無常以求善本。於身命財而修堅法。即語我言。正士。受是萬二千天女可備掃灑。我言。橋尸迦。無以此非法之物要我沙門釋子此非我宜。

§ 63

eṣā ca kathā pravṛttā, vimalakīrtir licchavir
 ଏହ ଏ କଥ ପ୍ରବୃତ୍ତ, ବିମଲକିର୍ତ୍ତ ଲିଚ୍ଛବି
 upasamkrāntah/ sa mām evam āha : mā atra kula-
 ଉପସମକ୍ରାନ୍ତା/ ମ ମମ ଏବମ ଆହା : ମ ଏତା କୁଳ-
 putra śakrasamjñām utpādaya/ māra eṣa pāpiyāṁs
 ପୁରୁ ଶକ୍ରମଜ୍ଞ ଉତ୍ପାଦ୍ୟ/ ମାରୁ ଏଷା ପାପିୟାଂସ
 tava viheṭhanābhiprāya upasamkrāntah, naiṣa śakra iti/
 ତାବ ବିହେଠନାବ୍ହିପ୍ରାୟ ଉପସମକ୍ରାନ୍ତା, ନୈଷା ଶକ୍ରା ଇତି/

atha vimalakīrtir licchavis tam māram pāpī-
 ଏହ ବିମଲକିର୍ତ୍ତ ଲିଚ୍ଛବି ତ ମାରମ ପାପି-

yāṁsam etad avocat : asmabhyam pāpīyan etā^१
 अस्मि एतद् अवोकतः अस्मिन् पापीयम् एता
 apsaraso niryātaya/ asmākam etāḥ kalpyante, na
 मधुरास लक्षण्य/अस्मिन् एता कल्पयन्ते, न
 śramaṇānām śākyaputriyānām iti/
 श्रमणां शक्यपुत्रीयानाम् ३५ /

atha māraḥ pāpīyān bhītas trastah samvignah/mā
 मधुरास लक्षण्य/अस्मिन् एता कल्पयन्ते, न
 vimalakīrtinā licchavinā vipralapsya iti, icchatī
 लक्षण्य/अस्मिन् एता कल्पयन्ते, न
 cantardhātum, na ca śaknoti sarvarddham api darśayi-
 रातराम्, न एता कल्पयन्ते, न अस्मिन् एता कल्पयन्ते,
 tvantardhātum/ so 'ntarīkṣāc chabdam aśrauṣīt : niryā-
 तराम्/अस्मिन् एता कल्पयन्ते, न
 taya tvam etāḥ pāpīyan apsarasa etasmāi satpuru-
 ण्य एम् एता कल्पयन्ते, न अस्मिन् एता कल्पयन्ते,
 śāya, tataḥ śakṣyasi svabhavanām gantum/ atha māro
 अथ, एता कल्पयन्ते, न अस्मिन् एता कल्पयन्ते,
 bhītas trasto 'kāmako 'smai tā apsaraso niryātayati/
 शीर्णम् एता कल्पयन्ते, न अस्मिन् एता कल्पयन्ते/

所言未訖時維摩詰來謂我言。非帝釋也。是爲魔來燒汝耳。即語魔言。是諸女等
 可以與我。如我應受。魔即驚懼念。維摩詰將無惱我。欲隱形去而不能隱。盡其神
 力亦不得去。即聞空中聲曰。波旬。以女與之乃可得去。魔以畏故俛仰而與。

§ 64

pratigrhya ca vimalakīrtis tā apsarasa etad
 प्रतिग्रह्य एता कल्पयन्ते, न अस्मिन् एता कल्पयन्ते

avocat : niryātitā yūyam mahyam māreṇa pāpiya-
अवोकातः निर्यातिता यूयम् मह्यम् मारेणा पापीया-
sā, utpādayatedānīm anuttarāyām samyaksam̄bodhau
सां, उत्पादयेदानीम् अनुत्तरायाम् सम्यक्समंबोधाउ
cittam/ sa tāsām tadānulomikīm bodhiparipācanīm
सित्तम्/ स तासां तदानुलोमिकीं बोधिपरिपाचनीं
kathām kṛtvā bodhau cittam utpādayati sma/
कथाम् कृत्वा बोधाउ सित्तम् उत्पादयति स्मा/
sa tā evam āha : utpāditam idānīm yuṣmā-
स तां एवम् आहा : उत्पादितम् इदानीं युष्मा-
bhīr bodhicittam, dharmārāmaratiratābhīr idānīm
भीरू बोधिचित्तम्, धर्मारामारतिरताभीरू इदानीं
yuṣmābhīr bhavitavyam, na kāmaratiratābhīḥ/
युष्माभीरू बोधिचित्तम्, न कामारतिरताभीः/
tā āhuḥ : katamā ca punar dharmārāmaratiḥ/
तां आहुः : कतमां च पुनर धर्मारामारतिः/
sa āha : buddhe 'bhedyaprasādaratiḥ, dharme śuśrū-
स आहा : शुश्रूषा बुद्धे अभेदप्रसादरतिः, धर्मे शुश्रू-
śaṇaratiḥ, saṅgha upasthānaratiḥ, guruṣu gauravopa-
ष्टीरतिः, संघ उपस्थानरतिः, गुरुषु गौरवोप-
sthānaratiḥ, traidhātukān niḥsaraṇaratiḥ, viṣayev
श्वरतिः, श्वरतिः निःसराणरतिः, विषयेव
aniśritaratiḥ, skandheṣu vadhapratyavekṣaṇāratih,
स्वरतिः, श्वरतिः वद्धकान्तियाप्रत्यावेक्षणारतिः,
dhātuṣv āśivisaparitulanāratih, āyataneṣu śūnya-
तिः श्वरतिः आशिविशपरितुलानारतिः, स्वरतिः श्वरतिः

grāmavivekaratih, bodhicittārakṣaṇaratih, satveṣu hita-
शम्भुवेकरतिः, बोधिचित्तारक्षणरतिः, सत्वेषु हिता-
vastutāratih, dāne samvibhāgaratih, śīleṣv aśaithi-
वस्तुतारतिः, दाने सम्बिभागरतिः, शीलेष्व अशाई-
lyaratih, kṣāntyām kṣamadamaratiḥ, vīrye kuśalasamudā-
त्तुरतिः, द्युष्मित्रमरतिः, वीर्ये कुशलसमुदा-
nayanaratiḥ, dhyāneṣu parikarmaratiḥ, prajñāyām apa-
दयनरतिः, ध्याने परिकर्मरतिः, प्रज्ञायाम अपा-
gatakleśāvabhāsaratiḥ, bodhau vistīrṇaratiḥ, mārasya
गत्तुरतिः, बोधाविश्वासरतिः, मारस्या
nigraharatiḥ, kleśānām praghātanāratih, buddhakṣetrasya
भिश्वासरतिः, लक्षणानुव्याज्ञनापरिनिष्पत्यरथम् sarva-
viśodhanāratih, lakṣaṇānuvyājanapariniṣpattyartham् sarva-
kuśalamūlopacayaratih, gambhīradharmaśravaṇānutrāsara-
तुरतिः, गम्भीरादर्थानुत्रासरतिः, त्रिविमोक्षमुखपरिजयरतिः, निर्वाणारम्बानारतिः,
नाम्, उत्तमक्षमप्रतिरूपरतिः, उत्तमप्रतिरूपरतिः, bodhimandālamkāraratiḥ, na cakālaprāptiratiḥ, sabhāgaja-
वेष्टमण्डलकाररतिः, न चकालप्राप्तिरतिः, सभागजा-
nasevanāratih, visabhāgeṣv adoṣāpratighātaratiḥ,
विभागरतिः, उत्तमग्राम् शक्तिप्रतिपादरतिः, kalyāṇamitreṣu sevāratih, pāpamitreṣu visarjanāratih,
कर्त्तुलभिष्म भवरतिः, पापभिष्म उत्तमरतिः, dharmapṛītiprāmodyaratih, upāye samgraharatiḥ, apramāda-
दम्पत्रीप्रामोद्यरतिः, उपाये समग्रहरतिः, अप्रमाद-

bodhipakṣyadharmaśevanāratīḥ/ evam hi bodhisatvo dharmārā-
त ल ए प क्ष य द म श व न ा र ि / ए त ऊ त ल ए प क्ष य द म श व
maratirato bhavati/

म र अ र ा भ न र ा /

爾時維摩詰語諸女言。魔以汝等與我。今汝皆當發阿耨多羅三藐三菩提心。即隨所應而爲說法令發道意。復言。汝等已發道意。有法樂可以自娛。不應復樂五欲樂也。天女即問。何謂法樂。答言。樂常信佛。樂欲聽法。樂供養衆。樂離五欲。樂觀五陰如怨賊。樂觀四大如毒蛇。樂觀內入如空聚。樂隨護道意。樂饒益衆生。樂敬養師。樂廣行施。樂堅持戒。樂忍辱柔和。樂勤集善根。樂禪定不亂。樂離垢明慧。樂廣菩提心。樂降伏衆魔。樂斷諸煩惱。樂淨佛國土。樂成就相好故修諸功德。樂嚴道場。樂聞深法不畏。樂三脫門不樂非時。樂近同學。樂於非同學中心無恚礙。樂將護惡知識。樂親近善知識。樂心喜清淨。樂修無量道品之法。是爲菩薩法樂。於是波旬告諸女言。我欲與汝俱還天宮。諸女言。以我等與此居士。有法樂我等甚樂。不復樂五欲樂也。

§ 65

atha mārahā pāpiyāṁs tā apsarasa etad avo-
अथ म राः प वी धं सु ग अ भ रा स ए त ा श रा-
cat : āgacchata/ idānīm gamiṣyāmaḥ svabhavanam
ए राः : अ ग च ता / ए न ि म ग अ ष य मः श र व न श
iti/
उ ण /

tā evam āhuḥ : niryātitā idānīm tvayā vayam
ग ए व श श रुः : ए न ि ग उ न ि ए त ा श र व य श
asmāi gṛhapataye/ dharmārāmaratiratābhīr
श र ि श र व त ा य / ए ष र ा म र ा त ा भ ि र श र ा भ ि र
श र ि श र व त ा य / ए ष र ा म र ा त ा भ ि र श र ा भ ि र

idānīm bhavitavyam, na kāmaratiratābhiḥ/
 ད ར བ ཉ ཁ ག ཉ མ, ອ ຄ ພ ແ ່ ພ ກ ສ /
 atha mārah pāpiyān vimalakīrtim licchavim eva-
 ສ ດ ພ ຮ : ປ ດ ດ ຕ ຕ ດ ພ ດ ຕ ດ ຕ ດ ຕ
 m āha : nihsrja tvam grhapate imā apsarasah/
 ມ ສ ດ : ລ ສ ດ ຕ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ /
 sarvasvaparityāgino bodhisatvā mahāsatvā bhavanti/
 ສ ດ ບ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ /
 vimalakīrtir āha : avasṛṣṭā bhavantu/gaccha
 ດ ພ ດ ຕ ດ ດ ດ : ສ ດ ດ ດ ດ ດ /
 pāpiyan/ sarvasatvānām dhārmikā abhiprāyāḥ paripūrya-
 ດ ດ / ສ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ /
 ntām/

atha tā apsaraso vimalakīrtim namaskṛtyaivam
 ສ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ /
 āhuḥ : katham vayam grhapate mārabhavane 'vatiṣṭhe-
 ສ ດ : ກ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ /
 ma/

魔言。居士可捨此女。一切所有施於彼者。是爲菩薩。維摩詰言。我已捨矣。汝便
 將去。令一切衆生得法願具足。於是諸女問維摩詰。我等云何止於魔宮。

§ 66

āha : asti bhaginyah akṣayapradīpaṁ nāma dharma-
 ສ ດ : ສ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ ດ /
 ma/

mukham/ tatra pratipadyadhwam/ tat punah katamat/
मुखम्/ तत्र प्रतिपद्याद्वम्/ तत्र पुनः कतामत्/
tadyathā bhaginyah̄ ekasmāt tailapradīpād dīpaśata-
तद्यथा भगिन्यः एकश्च एव धीपदीपाद् दीपशता-
sahasrāṇy ādīpyante/ na ca tasya dīpasya parihāṇir
सहस्राणि आदीप्याते/ न एव गच्छ शीपशते परिहाणिर
bhavati/ evam eva bhaginyah̄ eko bodhisatvo bahūni
न एव/ एव मूलं एव न भगिन्यः एक बोधिसत्त्व व द्वाल
satvaśatasahasrāṇi bodhau pratiṣṭhāpayati/ na ca tasya
महामहाशाल वर्त्मना प्रतिष्ठापयते/ न एव गच्छ
bodhisatvasya cittasmṛtir hīyate, na parihīyate,
वर्त्मना कुशलान् द्वयात्, एव प्रतिष्ठापयते,
uta ca vardhate/ evam sarvān kuśalān dharmān yathā
उ एव वर्त्मना/ एवं सर्वान् कुशलान् एवं धर्मान् यथा
yathā pareśām ārocayati deśayati, tathā tathā
यथा परेशम् आरोचयते देशयते, एवं एवं
vivardhate sarvaih̄ kuśalair dharmaih̄ idam tad akṣaya-
विवर्धते सर्वैः कुशलैः एवं/ उद्देश्यान् एवं एवं
pradīpam nāma dharmamukham/tatra yuṣmābhīr mārabha-
प्रदीपं एवं एवं एवं/ एवं एवं एवं
प्रदीपं नामं धर्ममुखम्/ एवं एवं एवं एवं
vane sthitābhīr aparimāṇānām devaputrānām apsara-
वने स्थिताभीर अपरिमाणानाम् देवपुत्रानाम् अप्सरा-
साम् ca bodhicittam rocyitavyam/ evam yūyam tathā-
साम् एवं एवं एवं एवं एवं एवं
gatasya kṛtajñā bhavisyatha/ sarvasatvānām copajīvyā
गतस्य एवं एवं एवं एवं एवं एवं एवं

bhaviṣyatha/

ବ୍ୟାଖ୍ୟା /

維摩詰言。諸姊有法門名無盡燈。汝等當學。無盡燈者。譬如一燈燃百千燈。冥者皆明。明終不盡。如是諸姊。夫一菩薩開導百千衆生。令發阿耨多羅三藐三菩提心。於其道意亦不滅盡。隨所說法而自增益一切善法。是名無盡燈也。汝等雖住魔宮。以是無盡燈。令無數天子天女發阿耨多羅三藐三菩提心。爲報佛恩。亦大饒益一切衆生。

§ 67

atha tā apsaraso vimalakīrter licchaveḥ pādau
ଅଥ ତା ଅପସରାସୋ ବିମଳକିର୍ତ୍ତର ଲିଚ୍ଛାଵେହ ପାଦ
śirasā vanditvā sārdham māreṇa prakrāntāḥ/ime bhaga-
ଶିରାସା ବନ୍ଦିତବ୍ବ ସାର୍ଦମ ମାରେଣା ପ୍ରକ୍ରାନ୍ତାଃ/ ଏହ ଭଗ-
van vimalakīrter licchaver vikurvanavīśeśāḥ, yān
ଭଗବାନ ବିମଳକିର୍ତ୍ତର ଲିଚ୍ଛାଵେର ବିକୁରବାନାବିଶେଶାଃ, ଯାନ
aham najñāsiśam/ tan naham bhagavan utsahe tasya
ଅହାମ ନାଜନ୍ନାସିଶମ/ ତାନ ନାହାମ ଭଗବାନ ଉତସାହେ ତାସ୍ୟା
satpuruṣasya glānaparipr̄cchako gantum/
ଶତପରିପ୍ରଚକ୍ଷକ ଗନ୍ତୁମ/
ମୁଦ୍ରାଧର୍ମ ଶବ୍ଦପରିପ୍ରଚକ୍ଷକ ଗନ୍ତୁମ/

爾時天女。頭面禮維摩詰足。隨魔還宮忽然不現。世尊。維摩詰有如是自在神力智慧辯才。故我不任詣彼問疾。

§ 68

tatra bhagavān sudattam śresthiputram āmantrayate
ତାତ୍ର ଭଗବାନ ଶୁଦ୍ଧତମ ଶ୍ରେଷ୍ଠିପୁତ୍ରମ ଆମନ୍ତ୍ରଯାତେ
sma: gaccha tvam kulaputra vimalakīrter licchaver
ଶମା: ଗାଚ୍ଛ ତ୍ଵାମ କୁଳପୁତ୍ର ବିମଳକିର୍ତ୍ତର ଲିଚ୍ଛାଵେର

glānapariprcchakah/

ଶ୍ରୀ ପତ୍ନୀ ମୂଳକଣ୍ଠ: /

sudatto 'py āha : naham bhagavan utsahe tasya
 ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରତିକାରୀ ମନ୍ଦିର ଅଭିନନ୍ଦ ଗୁଣ
 satpuruṣasya glānapariprcchako gantum/ tat kasmād
 ମଧୁରାଷ୍ଟ୍ର ଗୁଣପତ୍ରପ୍ରକଳ୍ପ ଗମ୍ଭୀର/ ଗମ୍ଭୀର କର୍ମଚାରୀ
 dhetoh/ abhijānāmy aham bhagavan : svake paitrke
 ସାମ୍ରାଜ୍ୟ/ ମହାଯାଜ୍ଞମ୍ ମନ୍ଦିର ଗୁଣପତ୍ର : ମନ୍ଦିର ଧର୍ମକଳ୍ପ
 niveśane mahāyajñam yajāmi/ sarvadaridraduḥkhitebhyah
 ଲିତାମନ୍ଦିର ମନ୍ଦିର ଧର୍ମ/ ମହାଦିଵାସାନ ମନ୍ଦିର ଧର୍ମ ପ୍ରକଳ୍ପ:
 sarvaśramaṇabrahmaṇakṛpaṇavaniyakayācanakebhyo dānam
 ମହାଯାଜ୍ଞମନ୍ଦିର ଲିତାମନ୍ଦିର ଧର୍ମ ପ୍ରକଳ୍ପ ମନ୍ଦିର ଧର୍ମ
 dadāmi/ saptadivasān mahāyajñam yajāmi/
 ଦିନାମ୍ବ/ ମଧ୍ୟଦିଵମନ୍ଦିର ମନ୍ଦିର ଧର୍ମ/
 tatra saptame divase vimalakīrtir licchavis tām
 ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟଦିଵମନ୍ଦିର ଧର୍ମ ପ୍ରକଳ୍ପ ମନ୍ଦିର
 mahāyajñaśālām praviśya mām etad avocat : na
 ମନ୍ଦିର ଶ୍ରେଷ୍ଠିପ୍ରତିକାରୀ ଧର୍ମ ମନ୍ଦିର ମନ୍ଦିର ଧର୍ମ : ଏ
 śreṣṭhiputra evam yajño yaṣṭavyo yathā tvam yajase/
 ଶ୍ରେଷ୍ଠିଧରୀ ଏବଂ ଧର୍ମ ଧର୍ମ ଧର୍ମ ଧର୍ମ ଧର୍ମ /
 dharmayajñas te yaṣṭavyah/ kim ta āmiṣayajñena/
 ଏହି ଧର୍ମ ମନ୍ଦିର ଧର୍ମ / କଥାମ୍ ପରା ଧର୍ମ ଧର୍ମ /
 tam aham etad avocam : katham punar
 ମନ୍ଦିର ମନ୍ଦିର ଏବଂ ମନ୍ଦିର ମନ୍ଦିର ମନ୍ଦିର : ଏବଂ ପରା ଧର୍ମ
 dharmayajño yaṣṭavyah/
 ଏହି ଧର୍ମ ଧର୍ମ /

sa mām evam āha :

४८ अथ वर्णनः

佛告長者子善德。汝行詣維摩詰問疾。善德白佛言。世尊我不堪任詣彼問疾。所以者何。憶念我昔自於父舍設大施會。供養一切沙門婆羅門及諸外道貧窮下賤孤獨乞人。期滿七日。時維摩詰來入會中。謂我言。長者子。夫大施會不當如汝所設。當爲法施之會。何用是財施會爲。我言。居士。何謂法施之會。答曰。

§ 69

yena dharmayajñenapūrvācaramam̄ sarvasatvāḥ paripācy-
અ ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
nte, ayam dharmayajñah/ sa punah katamah/ yad idam
प, अ ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
bodhyākārābhinirhṛtā mahāmaitri, saddharmasamgrahābhinirhṛ-
ता अ ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
tā mahākaruṇā, sarvasatvaprāmodyārambaṇābhinirhṛtā
ग ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
ग ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
mahāmuditā, jñānasamgrahābhinirhṛtā mahopeksā,
म ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
म ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
महाप्रभु, शशीकलाहकुमार, शशीकलाहकुमार
法施會者。無前無後一時供養一切衆生。是名法施之會。曰何謂也。謂以菩提起於慈心。以救衆生。起大悲心。以持正法起於喜心。以攝智慧行於捨心。

§ 70

sāntadāntābhinirhṛtā dānapāramitā, duḥsīlasatvapa-
रि ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
ripācanābhinirhṛtā sīlapāramitā, nairātmyadharmābhini-
ता ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
ता ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
rhṛtā kṣāntipāramitā, bodhyāṅgābhinirhṛtā vīryapāramitā,
कुमार ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
कुमार ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
कुमार ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२
कुमार ९ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ८० ८१ ८२

kāyacittavivekābhinirhṛtā dhyānapāramitā, sarvajñajñā-
 କାୟାଚିତ୍ତବିବେକାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା ଧ୍ୟାନପାରମିତା, ସର୍ବଜ୍ଞଜ୍ଞା-
 nābhinirhṛtā prajñāpāramitā,
 ନାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା ପ୍ରଜ୍ଞାପାରମିତା,
 以攝慳貪起檀波羅密。以化犯戒起尸羅波羅密。以無我法起羼提波羅密。以離身心
 相起毘梨耶波羅密。以菩提相起禪波羅密。以一切智起般若波羅密。

§ 71

sarvasatvaparipācanābhinirhṛtā sūnyatābhāvanā,
 ସର୍ବସତ୍ୱପରିପାନାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା ଶୂନ୍ୟତାବାଦା,
 saṃskṛtaparikarmābhinirhṛtanimittabhāvanā, samcintyopapa-
 ସମ୍ବନ୍ଧପରିକର୍ମବ୍ରତାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତାନିମିତ୍ତବାଦା, ସଂବନ୍ଧପର-
 ttyabhinirhṛtaprañihitabhāvanā,
 ଶୁଣ୍ଡବ୍ରତାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା,

教化衆生而起於空。不捨有爲法而起無相。示現受生而起無作。

§ 72

saddharmaparigrahaḥābhinirhṛto balaparākramah, samgraha-
 ଶଦ୍ଧର୍ମପରିଗ୍ରହାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା ବଲପରାକ୍ରମଃ, ଶଏନ-
 vastvabhinirhṛtam jīvitendriyam, sarvasatvānām dāsatvaśiṣya-
 ବାସ୍ତବବ୍ରତାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତାମ, ଶର୍ଵତ୍ଵାନାମ୍ ଦାସତ୍ଵାଶିଷ୍ୟ-
 tvābhinirhṛtā nirmānatā, asārāt sārādānābhinirhṛtaḥ
 ନିର୍ମାନବ୍ରତାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା, ଅସାରାତ ଶାରାଦାନାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା:
 kāyajīvitabhogapratilambhah, śādanusmr̄tyabhinirhṛtā smṛtiḥ,
 କାୟାଜୀବିତବ୍ହୋଗପ୍ରତିଲମ୍ବାହ, ଶାଦାନୁସମ୍ରତ୍ୟାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା ଶର୍ମତି:
 samrañjanīyadharmaḥābhinirhṛto 'dhyāśayah, samyakpratipattyā-
 ସମ୍ରାନ୍ଜନୀୟାଧର୍ମାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା 'ଧ୍ୟାଶ୍ୟାଃ, ଶମ୍ୟକପରିତ୍ୱା-
 ମ୍ବାନୀୟାଧର୍ମବ୍ରତାବ୍ହିନିର୍ହର୍ତ୍ତା 'ଶ୍ରମ୍ଭାଃ, ଶମ୍ୟକପରିତ୍ୱା-

bhinirhṛtajīvapariśuddhiḥ, prasādaprāmodyasevanābhinirhṛ-
 भिनिर्हृतजीवपरिशुद्धिः, प्रसादप्रामोद्यसेवनाभिनिर्ह-
 taryaparyupāsanā, anāryeṣv apratighātābhinirhṛtā
 त्वयपरिप्रसाद, अनार्येष्व अप्रतिगाताभिनिर्ह-
 cittanidhyaptih, pravrajyābhinirhṛto 'dhyāśayah, pratipattyabhi-
 त्वयभिनिर्हतः, अवक्षभिनिर्हतः 'त्वयथः, अतिपत्ति-
 nirhṛtam śrutakauśalam, aranādharmaprativedhābhinirhṛto
 भिनिर्हत भूतक्षयम्, सम्लयनम् अपत्तिभिनिर्हत
 'raṇyavāsaḥ, buddhajñānasamprāpaṇābhinirhṛtam samlayanam,
 'रण्यवासः, बुद्धज्ञानसम्प्रापणाभिनिर्हतं सम्लयनम्,
 sarvasatvakleśamocanayogābhinirhṛtā yogācārabhūmiḥ,
 मत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तम,

護持正法起方便力。以度衆生起四攝法。以敬事一切起除慢法。於身命財起三堅法。
 於六念中。起思念法。於六和敬起質直心。正行善法起於淨命。心淨歡喜起近賢聖。
 不憎惡人起調伏心。以出家法起於深心。以如說行起於多聞。以無諍法起空閑處。
 趣向佛慧起於宴坐。解衆生縛起修行地。

§ 73

lakṣaṇānuvyajanasaṁbhārābhinirhṛtaḥ satvaparipākah,
 लक्षणानुव्याजनसम्भाराभिनिर्हृतः सत्वपरिपाकः,
 buddhakṣetrālamkārābhinirhṛtaḥ puṇyasambhārah, sarvasatva-
 एवक्षेत्रालम्काराभिनिर्हृतः पुण्यसम्भारः, मत्तमत्त-
 cittacaritayathāśayadharma-deśanābhinirhṛto jñānasamabhā-
 त्वयर्हत्याधयत्याधयत्याधयत्याधयत्याधयत्य-
 rah, sarvadharma-nāyūhaikanaya-jñāna-abhinirhṛtaḥ^३,
 मत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तमत्तम

prajñāsaṁbhārah, sarvakleśasarvāvaraṇasarvākuśaladharma-
प्रज्ञासम्भारः, सर्वक्लेशसर्वावारणसर्वाकुशलदर्म-
prahāṇābhinirhṛtaḥ sarvakuśalamūlasaṁbhārah,
प्रहाणाभिनिर्हृतः सर्वक्लेशमूलसम्भारः,
以具相好及淨佛土起福德業。知一切衆生心念如應說法起於智業。知一切法不取不
捨。入一相門起於慧業。斷一切煩惱一切障礙一切不善法起一切善業。

§ 74

sarvajñajñānānubodhanasarvakuśaladarmābhinirhṛtaḥ
सर्वज्ञज्ञानानुभोद्धनसर्वकुशलदर्माभिनिर्हृतः
sarvabodhipakṣyadharmaśamudgamah/
सर्वबोधपक्ष्यदर्मशमुदगमः/
ayam sa kulaputra dharmayajñah, yatra dharmayajñe
अयं स कुलपुत्र दर्मयज्ञः, यत्र दर्मयज्ञः
pratiṣṭhitā bodhisatvā iṣṭayajñayājukā dakṣinīyā bhava-
प्रतिष्ठिता बोधिसत्त्वा इष्टयज्ञयाजुका दक्षिणीया भवा-
nti sadevakasya lokasya/ evam hi bhagavan tasya
ति सदेवकास्या लोकास्या/ एवम् हि भगवान् तस्या
gr̥hapater nirdiśatas tasyā brāhmaṇaparşado dvayor
ग्रहपाते निर्दिशाते तस्या ब्राह्मणपार्षादो द्वयोः
brāhmaṇaśataylor anuttarāyām samyaksambodhau cittāny
ब्राह्मणशतायोः अनुत्तरायाम् सम्यक्षम्बोद्धाउ चित्तान्य
utpannāni/
उत्पन्नानि/

以得一切智慧一切善法。起於一切助佛道法。如是善男子。是爲法施之會。若菩薩
住是法施會者。爲大施主。亦爲一切世間福田。世尊。維摩詰說是法時。婆羅門衆
中二百人皆發阿耨多羅三藐三菩提心。

§ 75

aham caścaryaprasādapratilabdhas tasya satpuruṣasya
ମନ୍ଦ ରଥ ହସନ୍ତି ପାତୁ ଶୁଣୁ ମନ୍ତ୍ରାବ୍ସୁଧାବ୍ସୁ
 caraṇau praṇamya śatasahasramūlyam muktāhāram kanṭhād
ରାଗୀ ପାତୁ ଶୁଣୁ ମାନୁ ଶମ୍ଭୁତି ଶ୍ଵରାତି କଞ୍ଚାତ
 avatārya dadāmi/ sa tam muktāhāram na pratigr̥hṇāti
ମାନୁ ହସନ୍ତି / ମାନୁ ଶ୍ଵରାତି ଏ ପାତୁ ଶୁଣୁ ତି
 sma/ tam aham etad avocam : pratigr̥hyemam,
ଶୁଣୁ ମନ୍ଦମୁ ପାତୁ ମନ୍ତ୍ରାବ୍ସୁ : ପାତୁ ଶୁଣୁ ମନ୍ତ୍ରମୁ,
 yatra te prasādo bhavati tasmai prayaccheti/
ଏହା ଏ ପରମା ନାମ ଗାଁ ପାତୁ ଶୁଣୁ /
 tena sa muktāhāro gṛhitvā dvividhākṛtaḥ/ eko bhāgo
ଏହା ସ ଶ୍ଵରାତା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ତି / ଏହା ନଗା
 yas tatra yajñāśālāyām sarvalokajugupsito nagarada-
ଯମୁ ଗର ଦକ୍ଷାମଣ୍ଡଳେ ଏହା ଶରୀରକଣ୍ଠରାଖୀରା ଏହା ନାମାଦ-
 ridras tasmai dattah/ dvitīyas ca bhāgo duśprasahāya
ଦକ୍ଷମୁ ଗରୀଁ ଦକ୍ଷଃ / ଦିଗୀ ଯଥୀ ଏ ନଗା ଦୁଷ୍ପରାହୀଯ
 tathāgatāya dattah/yathā ca sarvā parṣat paśyati tam
ଦକ୍ଷଗାତା ଦକ୍ଷଃ / ଦିଗୀ ଏ ମରୀ ପାତୁ ପାତୁ ତି
 ca marīcīm lokadhātum tam ca duśprasaham tathāgataṁ
ଏ ମରୀକିଂ ଶରୀରକଣ୍ଠେ ଏହା ଦୁଷ୍ପରାହୀଯ ଗରୀଁ
 tam ca muktāhāram duśprasahasya mūrddhasamdhau
ଏହା ଶ୍ଵରାତି ଦୁଷ୍ପରାହୀଯ ମୁଦ୍ଦମନ୍ତ୍ରାବ୍ସୁ
 muktāhārakūṭāgāram prādurbhūtam citram darśanīyam
ଶ୍ଵରାତି କୁଟୀଗାତି ପାତୁ ଶୁଣୁ ଏହା ଦକ୍ଷାମଣ୍ଡଳେ

caturasram catuhsthūṇam samaṁbhāgaśah suvibhaktam/

ରୁହଣ ରତ୍ନଶୂଳ ମଧ୍ୟକାମ ମତ୍ତୁଦିପ୍ତୁ/

我時心得清淨歎未曾有。稽首禮維摩詰足。即解瓔珞價直百千。以上之。不肯取。我言居士。願必納受隨意所與。維摩詰乃受瓔珞分作二分。持一分施此會中一最下乞人。持一分奉彼難勝如來。一切衆會皆見光明國土難勝如來。又見珠瓔在彼佛上變成四柱寶臺四面嚴飾不相障蔽。

§ 76

sa idam prātihāryam samdarśyemām vācam abhāṣa-
ମ ତେବ ପ୍ରାତିହାର୍ୟ ମଦର୍ଶ୍ୟମ ତଥାମୁ ମତ୍ତୁ-
ta : yasya dāyakasya dānapater yādr̄sī tathāgate
ତ : ଯଶୁ ଦାୟକୁ ଦାୟପତ୍ର ଯାଦ୍ରୀ ତଥାଗେ
dakṣinīyasamjñā tādr̄sī nagaradaridre nирнାନାତ୍ଵେନା
ଦକ୍ଷିନୀ ଯ ମଞ୍ଜୁନୀ ଯ କାରୁନୀ ଯ ଗାରୁନୀ ଯ ଲକ୍ଷଣୀ
samā, mahākarunācittena vipākāpratikāṅkṣaṇatayā
ମମ, ମନ୍ତ୍ରକର୍ତ୍ତାନାମତ୍ର ଲପନ ପ୍ରାତିହାର୍ୟାନାମତ୍ର
parityāgah/ iyam dharmayajñasya paripūrih/
ପରିଶ୍ରମ/ ତୁ ଏମ୍ ଯ ଜ୍ଞାନୀ ଯ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ/

時維摩詰。現神變已作是言。若施主等心施一最下乞人。猶如如來福田之相無所分別。等于大悲不求果報。是則名曰具足法施。

§ 77

tatrasau nagaradaridra idam prātihāryam dr̄ṣṭvā,
ତ ହାମେ ନଗରାଦିଦ୍ର ତୁ ଦିନ ପ୍ରାତିହାର୍ୟ ଦର୍ଶିବୁ,
imam ca dharmanirdeśam śrutvā, anuttarāyām samyaksam-
ତୁ ମେ ଏ ଏମ୍ ହାତୁ ଭାବୁ, ମନ୍ତ୍ରବରାତ୍ମ ମଧ୍ୟ-
bodhau cittam utpādayati sma/ tan naham bhagavan
ଭାବୁ ମତ୍ତୁ ଉତ୍ପାଦାତ ମୁ/ ତୁ ଏବୁ ନାହାମ ବହାବାନ

utsahe tasya satpuruṣasya glānaparipṛcchako gantum/
उत्साहे तस्य सत्पुरुषस्य ग्लानपरिपृच्छको गन्तुम्/

城中一最下乞人。見是神力聞其所說。皆發阿耨多羅三藐三菩提心。故我不任詣彼問疾。

§ 78

Iti hi sarve te bodhisatvā mahāsatvāḥ svakasvakān
ते एव ते बोधिसत्त्वाः महासत्त्वाः स्वकास्वकान्
nirdeśān nirdiśanti sma, ye caisām tena satpuruṣenā
निर्देशान् निर्दिशन्ति श्मा, ये चैसाम् तेन सत्पुरुषेना
sārdham antarākathāsamudāhārā abhūvan, na cotsa-
सार्धम् अन्तराकथासमुदाहारां अभूवन्, न चोत्सा-
hante gantum // ७ //

如是諸菩薩各各向佛說其本緣。稱述維摩詰所言。皆曰不任詣彼問疾。

Śrāvakabodhisatvavisarjanapraśno nāma tṛtīyah pariva-
श्रावकबोधिसत्त्वविसर्जनप्राश्नो नामा तृतीयाः परिवा-
rtah //

弟子菩薩答應問

名

第三

品

तृतीयः //